

še le v obetajočih začetkih. Kafka pri nas ni modni pisatelj, saj smo ga poznali in interpretirali že pred to vojno.

Na konferenci smo zvedeli o najdbi doslej neznane Kafkove korespondence. Pri pregledu rodbinske korespondence v lasti Vere Saudkove, Kafkove sestrične, so našli okoli 250 pisem in obvestil. Kakih 100 pisem tvori zaključeno enoto, njih pisec je Franz Kafka, pisal jih je najmlajši sestri Ottli. Po »pismih Mileni« je to drugi pomembni cikel Kafkove korespondence. Vsebuje tudi pisma po Kafkovem diktatu iz časa, ko sam ni mogel več pisati. Več pisem, ki jih je pisal Kafkov zdravnik, prikazuje potek Kafkove bolezni pred smrtjo. Pomožni značaj imajo pisma družinskih članov Kafkove družine. Celotna korespondenca bo izšla v tisku.

Konferenca je iskala pravi ključ k delu Franza Kafke, ki je bilo ali zaprto ali pa že odpirano s številnimi ključi, včasih tudi z odpiralci.

Dušan Ludvik

## POLEMIKA

### POST SCRIPTUM

#### »SKORAJ NEPOTREBNEMU POJASNILU«

Ni naključje, da pomislekov glede nekaterih preostrih posplošitev, ki jih je zapisal Jože Šifrer na račun intelektualnega nivoja slovenskih šolnikov v aprilski številki *Sodobnosti*, nisem poslal v objavo kot polemiko, temveč kot pismo uredništvu. Tako zato, ker sem bil tudi jaz Šifrerjeve pogumne kritične osvetlitve našega prosvetnega stanja iskreno vesel in se z njo načelno strinjam. Mislil sem, da zadostuje, če to v pismu v majski številki *Sodobnosti* povem mimogrede (»kot na mnogih mestih naš sodelavec pravilno in pogumno opozarja«) — Šifrerjeva reakcija v junijski številki *Sodobnosti* me je pa opozorila, da temu ni tako in ta ugotovitev opravičuje pričujoči pripis.

Vse kaže, da sva diskutanta spregovorila nekoliko drug mimo drugega, in tako me je tov. Šifrer obdolžil precej hujših misli kot jaz njega. Ni namreč res, da sem »osnovno tezo« omenjenega članka »čisto spregledal« in ga razumel kot »frontalni napad na slovenske prosvetne delavce«, kajti takšno tolmačenje bi bilo zares »hote ali nehoti zlonamerno«, kot mi pisec očita. Res pa je, da sem v obravnavanih formulacijah, ki sem jih občutil kot kontradikcijo osnovni pozitivni tezi, videl nevarnost, da naši »nasprotniki« — »tehnična« inteligenca — doumejo razpravljanje v svojo korist, a v našo škodo. Kot »mlad šolnik« sem se resnično »čutil osebno prizadetega«, kar pa ni nič slabega, saj je »družbena prizadetost«, ki mi jo avtor odreka, navsezadnje vsota individualnih prizadetosti. Posamezniki, ki sem jih dobronamerno opozoril na Šifrerjevo razpravljanje, so mi pritrdili v prepričanju, da nisem edini, ki sem zadevo sprejel z zadržki. In menda ne samo zato, ker se ljudje nagonsko branimo očitkov, ki gredo na račun naših intelektualnih sposobnosti... Vsi pa smo Šifrerjev nastop razumeli kot načelno pomoč šolnikom, pri katerih bo res treba še marsikaj spremeniti.

Ni mi razumljivo, kako je mogel avtor doumeti moj glas kot — »oporekanje poskusu, naj bi v naši javnosti kritično govorili o intelektualnem nivoju sodobnega šolnika«. Nikakor! Gre le za to, da se varujemo posplošitev, bodisi preveč optimističnih ali preveč pesimističnih, ki so pač odvisne od tega, ob kakšnih primerih posameznik posplošuje. Če sem glede svojih izkušenj malce bolj optimističen kot Sifrer, pa to še nikakor ne more pomeniti, da je zame »vsestranska podoba našega pedagoškega naraščaja v redu in naj zato ostane takšna, kakršna je«. Kako bi mogli tako misliti, ko pa v vsakdanji praksi vidimo, kako se med vrstami zglednih, čeprav mlajših šolnikov pojavljajo intelektualni brodolomci, med njimi često dekleta, ki so obtičali nekje v srednji šoli in se v eksistenčni krizi povzpeli na nezasedena učiteljska mesta. Ker pa imamo tudi med temi ljudmi, ki dostikrat morajo prekiniti z ukom iz objektivno nepremagljivih razlogov, tudi nekaj naravno sposobnih, ki se bodo v praksi izpopolnjevali, pa bo menda najbolj prav, če bo prosvetna politika reševala take pojave ne samo javno, preko tiska, temveč bolj konkretno, glede na individualne primere. In kako naj takim naprednim zahtevam nasprotuje mlad šolnik, ki ga žene v jutrišnji dan nezadovoljstvo s samim seboj in s pomanjkljivostmi v obdajajoči ga sredini?! —

Sifrerjevo »skoraj nepotrebno pojasnilo« je bilo potrebno ne toliko piscu teh vrstic kot nekaterim drugim »površnim« bralcem, ki so ob »spotakljivih« formulacijah prej ko slej res utegnili prezreti celoten kontekst in razumeti članek tako, kot sodi avtor, da sem ga doumel jaz.

Ivan Mesiček

## GLOSE IN KOMENTARJI

### ZAPISKI IZ DIVJČ GRADA

O letošnjem puljskem filmskem festivalu, desetem po vrsti, je bilo napisanih že brez števila besed, stavkov in člankov, resnih in priložnostnih, učenih in praznih, bojovitih in diplomatsko previdnih. Pričujoče vrstice nikakor nimajo namena tekmovati v pisariji o puljski areni, marveč hočejo posredovati nekaj docela osebnih in nevezanih spoznanj o tem, kar se je poleti dogajalo v Pulju. Prav zato pa utegnejo biti te vrstice docela nepomembne in nekoristne...

Kakor v mnogih drugih rečeh, tako smo tudi s filmskim festivalom v Pulju, tako rekoč — izjemna dežela na svetu. Vsako leto namreč priredimo filmski festival, ki ga nekateri imenujejo tudi »smotra jugoslovanskega filma«. Toda to še ni nič nenavadnega, bolj zanimiv je datum festivala. »Smotro« domačega filma namreč organiziramo po navadi konec julija ali v začetku avgusta. Zaradi tega se celotna ali vsaj devetdeset odstotkov jugoslovanske filmske proizvodnje na mah ustavi in začne mirovati v mesecih, ki so najprimernejši za snemanje (vreme, dolžina snemalnega dneva, neangažiranost igralcev itd.). Naša filmska proizvodnja steče šele v pozni jeseni ali pa celo v zimskih mesecih, nato pa jo prevzame v maju in juniju divji dinamizem, tako da se na festivalu pojavi z vlažnimi in svežimi kopijami, skratka s proizvodi, ki se jim pozna naglica in površnost hitrega, prehitrega dela. Gospodarska in denarna škoda takšnega poslovanja je seveda popolnoma jasna, in zato ker je docela jasna,